

І.В. Барішевська, канд. екон. наук
В.М. Гуртовенко, магістр
Миколаївський національний аграрний університет

ОЦІНКА ФІНАНСОВОГО СТАНУ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ

У статті висвітлені методологічні аспекти комплексного оцінювання фінансового стану сільськогосподарського підприємства, використання яких надасть змогу визначити шляхи підвищення фінансових показників та рентабельності підприємства.

***Ключові слова:** фінансовий стан, фінансовий аналіз, баланс, фінансові показники, оцінка фінансового стану.*

Постановка проблеми. Якісна оцінка фінансового стану підприємства не можлива без ефективно сформованого фінансового аналізу. Фінансовий аналіз дає змогу визначити сильні та слабкі сторони підприємства, знайти та уникнути можливих загроз, спрогнозувати подальший розвиток та підвищити ефективність економічної діяльності підприємства. Фінансовий стан є результатом діяльності функціонуючого підприємства, тому потреба в його оцінці пояснюється тим, що фахівці не здатні достовірно визначити фінансовий стан підприємства. Це в свою чергу може створити перешкоди в подальшому функціонуванні підприємства. Вдосконалення фінансового стану є одним із найактуальніших завдань на мікрорівні, тому є доречним запровадження таких методологічних прийомів оцінки фінансового стану підприємства, які найбільш адаптовані до сучасних умов господарювання.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Методологічними аспектами оцінки фінансового стану займалася значна кількість науковців, зокрема такі науковці як, В. Василенко, І. Герасімов, В. Забродський, О. Єлісеєва, О. Кравчук, В. Лещук. Ними використовувалися різні підходи, щодо надання оцінки фінансового стану, але незважаючи на широке коло досліджень питання, що стосується методики оцінки фінансового стану залишається відкритим.

Формулювання цілей статті. Метою статті є дослідження найефективніших методологічних підходів до оцінки фінансового стану сільськогосподарського підприємства. В ході роботи велика увага приділяється сучасним методам аналізу.

Виклад основного матеріалу досліджень. В Україні немає єдиного визначеного підходу до визначення оцінки фінансового стану сільськогосподарського підприємства, зокрема методики визначення узагальнюючого показника, завдання якого полягає у вирішенні стратегічних цілей підприємства.

Як стверджують окремі науковці, фінансовий стан підприємства – це сутнісна характеристика діяльності підприємства у певний період, що визначає реальну та потенційну можливість підприємства забезпечувати достатній рівень фінансування фінансово-господарської діяльності й здатності ефективно здійснювати її у майбутньому [4]. За фінансовим словником А. Загороднього та Т. Смовженко, фінансовий стан – це стан економічного суб’єкта, що характеризується наявністю в ньому фінансових ресурсів, забезпеченістю коштами, необхідними для господарської діяльності, підтримання нормально режиму праці та життя, здійснення грошових розрахунків з іншими економічними суб’єктами [2]. Порівнюючи з першим визначенням, це тлумачення фінансового стану ширше, але не розриває всієї сутності поняття. Зі слів І. Герасимова, фінансовий стан являє собою сукупність показників, що відображають наявність, розміщення й використання фінансових ресурсів [1]. Існує велика кількість тлумачення поняття фінансового стану різними економістами, але всі вони зводяться до проведення аналізу для рентабельної та прибуткової діяльності. Завдяки точному аналізу фінансового стану підприємства можна виявити потенційні прибутки підприємства, визначити його платоспроможність, ліквідність та фінансову стійкість.

Аналіз фінансового стану підприємств розраховується за допомогою фінансових коефіцієнтів за формою № 1 «Баланс (Звіт про фінансовий стан)» та форми № 2 «Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)».

Оцінка фінансового стану розраховується за декількома групами показників. Показники ліквідності підприємства характеризують здатність підприємства швидко перетворити активи на гроші. Оцінюючи ліквідність підприємства, аналізують достатність поточних (оборотних) активів для погашення поточних зобов’язань – короткострокової кредиторської заборгованості [3]. Одним з показників, що характеризують фінансову стійкість підприємства, є його платоспроможність, тобто можливість наявними грошовими ресурсами своєчасно погашати свої платіжні зобов’язання. Платоспроможність є зовнішнім проявом фінансового стану підприємства, його стійкості. Аналіз платоспроможності необхідний не тільки для підприємства з метою оцінки і прогнозування фінансової

діяльності, але і для зовнішніх інвесторів (банків) [5]. Група коефіцієнтів ділової активності вказує на ефективність використання активів підприємства, послідовність політики управління виробничими запасами та запасами готової продукції і т.д. Підвищення інтенсивності використання основних елементів активів є позитивною тенденцією, адже вивільнена частина фінансових ресурсів може бути спрямована за іншими напрямками [6]. Показники рентабельності характеризують ефективність роботи підприємства в цілому, прибутковість різних напрямків діяльності (виробничої, підприємницької, інвестиційної), окупність витрат і т.д. Вони більш повно, ніж прибуток, відображають остаточні результати господарювання, тому що їх величина показує співвідношення ефекту з наявними або використаними ресурсами. Їх використовують для оцінки діяльності підприємства і як інструмент в інвестиційній політиці і ціноутворенні [5].

Проаналізуємо фінансовий стан СТОВ Агрофірма «Україна» (таблиця).

**Система показників фінансового стану СТОВ Агрофірма «Україна»
Врадіївського району**

Показник	Нормативне значення	2012 р.	2013 р.	2014 р.
1	2	3	4	5
Показники ліквідності підприємства				
Коефіцієнт загальної ліквідності (коефіцієнт покриття)	2	4,5	5,5	2,9
Коефіцієнт швидкої ліквідності	0,8-0,9	3,2	4,4	2,3
Коефіцієнт абсолютної ліквідності	0,2-0,35	0,04	0,02	0,04
Чистий оборотний капітал	> 0	12611	14249	14976
Показники платоспроможності (фінансової стійкості)				
Коефіцієнт платоспроможності (автономії)	> 0,5	0,3	0,3	0,2
Коефіцієнт фінансування	<1	2,6	2,5	3,1
Коефіцієнт забезпеченості власними оборотними засобами	> 0,1	0,8	0,8	0,6
Коефіцієнт маневреності власного капіталу	> 0	1,9	0,3	2,3
Показники ділової активності				

<i>Продовження таблиці</i>				
1	2	3	4	5
Коефіцієнт оборотності активів	> 0	0,48	0,99	0,81
Коефіцієнт оборотності основних засобів (фондовіддача)	> 0	0,89	1,64	1,46
Коефіцієнт оборотності власного капіталу	> 0	1,89	3,47	3,02
Показники рентабельності				
Коефіцієнт рентабельності активів	> 0	0,001	0,007	0,001
Коефіцієнт рентабельності власного капіталу	> 0,15	0,002	0,026	0,003
Коефіцієнт рентабельності продажу	> 0	0,001	0,008	0,009
Коефіцієнт рентабельності реалізації продукції	> 0	0,361	0,029	0,114

Джерело: побудовано та розраховано за даними фінансової звітності СТОВ Агрофірма «Україна» Врадіївського району

Проаналізувавши дані таблиці можна зробити наступні висновки:

- підприємство СТОВ Агрофірма «Україна» Врадіївського району є ліквідним, тобто здатне швидко перетворити активи на гроші. За досліджений період найвище значення показника загальної ліквідності було виявлено у 2013 році;

- розрахунок коефіцієнтів платоспроможності показав, що дане підприємство є недостатньо автономним, так як значення його коефіцієнтів є меншим за нормативне. Коефіцієнт забезпеченості власними оборотними коштами, коефіцієнт автономії та маневреності власного капіталу є більшими за нормативне значення, а отже свідчать про стабільну фінансову стійкість підприємства;

- розраховані показники ділової активності, зокрема коефіцієнт оборотності власного капіталу свідчать про ефективне використання активів підприємства, запасами та сільськогосподарської продукції досліджуваного підприємства;

- СТОВ Агрофірма «Україна» є рентабельним сільськогосподарським підприємством, так як показники рентабельності відмінні від нуля протягом 2012-2014 рр., що свідчать про ефективність роботи підприємства в цілому та прибутковість від різних напрямів діяльності.

Отримані нами значення в таблиці 1 не відповідають нормативним показникам, що говорить про недосконалу методологію проведення фінансового аналізу. Так, алгоритм розрахунків взятих із за кордону не завжди адаптований до наших умов господарювання, тому доцільно було б розробити ту методологію, яка б повністю відповідала нашим вітчизняним підприємствам.

Для покращення фінансового стану досліджуваного підприємства можна запропонувати такі напрями вдосконалення фінансового стану:

- підприємство повинно реалізувати всю сільськогосподарську продукцію яку одержало за звітний період. Для цього потрібно відшукати нові канали збуту, а отже відділу маркетингу необхідно активізувати свою роботу;

- по можливості знизити собівартість продукції, що прямо пропорційно впливатиме на збільшення прибутку. Це можливо, за умови покупки нової техніки, скорочення трудових ресурсів;

- збільшити асортимент продукції та підвищити її якість;

- підвищити продуктивність робітників, матеріально мотивувавши їх;

- для збільшення коефіцієнта абсолютної ліквідності потрібно збільшити суму грошових коштів на рахунках. За цієї умови підприємство зможе мати змогу отримувати позики в банках задля фінансування його поточної господарської діяльності;

- для отримання додаткового доходу підприємство може реалізувати або здати в оренду зайві виробничі та невиробничі фонди.

Висновки. Фінансовий стан являється зведеним показником операційної, інвестиційної і фінансової діяльності підприємства. Оцінка фінансового стану включає в себе такі складові: збір інформації, подальша її обробка, розрахунок показників зміни статей фінансових звітів, розрахунки коефіцієнтів, порівняльний аналіз значень коефіцієнтів з нормативними значеннями, аналіз змін, подача висновку про фінансовий стан підприємства. Для покращення фінансового стану необхідно здійснити такі заходи: збільшити виручку від продажу продукції, провести реструктуризацію активів, рефінансувати дебіторську заборгованість, знизити собівартість продукції (витрати).

Бібліографічний список: 1. Герасимов И.С. Значение финансового анализа для успешного развития предприятия // Вестник ФГУП им. С.А. Лавочкина / И.С. Герасимов, В.М. Романов, Д.Э. Яерёменко. – № 1. – 2010. – С. 79-84. 2. Загородній А.Г. Фінансовий словник: 3-те вид, випр. та доп. / А.Г. Загородній, Г.Л. Вознюк, Т.С. Смовженко. – К.: Знання, 2000. –

587 с. 3. Кірейцев Г.Г., Житомир: ЖІТІ, 2001. – 440 с. 4. Обушак Т.А. Сутність фінансового стану підприємства // Актуальні проблеми економіки / Т.А. Обушак. – 2008. – № 9. – С. 92-100. 5. Савицька Г.В. Аналіз господарської діяльності підприємства. 4-е видання, перероблене і доповнене, 2001 - перейти до змісту підручника. 6. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.finalon.com/metodyka-rozrakhunku/103-vidnosni-pokaznyku-dilovoi-aktyvnosti>.

И.В. Барышевская, В.Н. Гуртовенко. Оценка финансового состояния сельскохозяйственных предприятий. В статье освещены методологические аспекты комплексной оценки финансового состояния сельскохозяйственного предприятия, использование которых позволит определить пути повышения финансовых показателей и рентабельности предприятия.

Ключевые слова: финансовое состояние, финансовый анализ, баланс, финансовые показатели, оценка финансового состояния.

I. Barishevskaya, V. Gurtovenko. The assessment of agrarian enterprises' financial situation. The object and purpose of the research. The financial situation of an enterprise is the result of its operations, which defines the conditions of its further development. Therefore, the need for assessing the financial situation is very high. The article highlights methodological aspects of comprehensive evaluation of the financial situation of agrarian enterprises, in order to identify the ways to improve financial performance and profitability of the company. The article is devoted to the most effective methodological approaches to assess the financial situation of agrarian enterprises. The work focuses on modern methods of analysis.

Methodology. The definition of reliably correct financial situation is impossible without properly defined methodologies of financial situation's evaluating. The usage of analyzing methodological principles will enable to identify the ways to improve the financial performance and profitability of agrarian enterprise.

The results of the research. According to the opinion of many scientists, we can conclude that the existing methodological approaches to assessing the financial situation do not always correspond to the current economic conditions of nowadays. Revealing the method of assessing the financial situation, it should be based on the existing regulatory framework. There are basic features of regulatory methods among which there are the obsolescence of some financial reporting forms' names; calculation of a large number of factors, optimal use of the indicators that were taken from international experience that are not inherent to our economic situation. The financial situation can be assessed with the help

of the following groups of indicators: liquidity, solvency, business activity and profitability. Liquidity ratios characterize the ability of company to turn the assets into money. Solvency is the external manifestation of company's financial situation and its sustainability. Group of business activity coefficient indicates the efficiency of assets, policy of consistent management and inventory of finished products, etc. Indicators of profitability characterize the performance of the whole enterprise, its different activities (production, business, and investment) and cost recovery etc.

Scope results. The research results can be applied in practice when assessing the financial situation of any agrarian enterprises in order to improve the performance of its activities.

Keywords: financial situation, financial analysis, balance, financial performance, financial situation's assessment.